

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМЕНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Скарбницею пам'яті народної величають Роменський краєзнавчий музей.

Унікальні колекції етнографії, кераміки, археології, фотографій та документів, які зібрані в музеї, відтворюють етапи розвитку Роменщини з глибокої давнини і до наших днів. Тернистий шлях упродовж восьми десятиліть пройшов музей. Ось деякі сторінки його історії.

1919, 7 травня. Патріотична інтелігенція міста засновує Товариство захисту пам'яток старовини та мистецтва.

1920, 7 квітня. Затверджено статут музею та обрано його колегію у складі В.Готта, І.Д.Волкова, І.П.Кавалерідзе. Завідуючим призначається М.М.Семенчик. Під музей відводиться будинок Панєвіна (сучасна вул.Димитрова, 2).

1920, 28 листопада. Урочисте відкриття експозиції новоствореного народного музею мистецтв, науки, промисловості з відділами археології (М.М.Семенчик), природничим (І.Д.Волков), промисловим (М.І.Бордухов), медично-санітарним (Г.В.Берестовський), історичним (Н.М.Сисоєв), етнографічним (П.М.Полтарьов), архітектурним (П.І.Василенко) та науковою бібліотекою (В.П.Пахомов).

1920-1923. У волостях відкрито п'ять музейних кімнат та музей при Глинській керамічній школі.

1930, серпень. Переведено в приміщення Олександрівської церкви, влаштовано башту для астрономічних спостережень.

1931. У музеї започатковуються щорічні сільськогосподарські виставки.

1934, квітень. Закладено дослідні грядки з акліматизації та дослідження сортів чумизи, канафи, кунжуту, канатника, чуфи.

1935, 6 липня. Представник НКВС вилучає колекцію стародавньої російської й іноземної зброї.

1932-1936. Зібрані співробітниками проби води з вмістом нафти та наукові висновки професора М.О.Лисенка про можливість нафтових покладів поряд з горою Золотухою дали підстави для заснування в Ромнах разом з геологорозвідувальною експедицією нафтодобувної контори.

1935. Музею надано статус краєзнавчого. Діють експозиційні відділи: природи, історії, соціалістичного будівництва, фото-, хімічна, геологічна лабораторії.

1936. Директор музею М.М.Семенчик відвозить зразки першої нафти України уряду в Київ. За розвідку і вивчення корисних копалин Роменщини установу нагороджено премією в 10 тис. крб.

1937-1939. Вилучаються документи, книги та предмети “*ворогів народу*”, Української Народної Республіки 1917-1918 рр., іноземних держав, релігійних установ. Заарештовано співробітників музею М.М.Семенчика, І.П.Галюна, С.Ф.Козлова.

1941, вересень-грудень. Музею передається районний архів, що знаходився у Вознесенській церкві.

1941, листопад-грудень. Лабораторія музею виробляє фарби, свічки, есенції, ваксу, чорнило, мило, за що й утримується музей.

1943, вересень. Пограбування музею місцевими жителями.

1943-1944. Під музей відводиться приміщення по вул. Р.Люксембург. Він зі своїх фондів формує бібліотеку райкому, природничі кабінети шкіл, передає обладнання для медшколи, справи збереженого районного архіву лабораторії тресту “*Укрнафторозвідка*” тощо.

1950, серпень. Передано до Київської державної історичної бібліотеки понад 10 тисяч книжкових дореволюційних та іноземних видань.

1968, 1973, 1975. Співробітники видають історико-краєзнавчий нарис “*Ромни*”, путівник по музею, фотонарис “*Ромни*”.

1975-1981. Разом з експедицією Інституту археології АН СРСР проводить археологічні дослідження на Роменщині під керівництвом Ю.Ю.Моргунова. На Роменщині, Недригайлівщині та в Липоводолинському районі за допомогою музею створюються десятки громадських різнопрофільних музеїв.

1988, 28 лютого. Відбулося Шевченківське літературно-мистецьке свято, на якому прозвучав відреставрований торбан Кобзаря.

1990, листопад. Науково-практична конференція з вивчення історичної та культурної спадщини Роменщини за участю науковців України, Росії, Білорусії.

1991. Кампанія за збереження архітектурної пам’ятки - Троїцької церкви, збудованої П.І.Калнишевським у Пустовійтівці. На Українському телебаченні демонструється цикл теленарисів про зібрання музею під рубрикою “*Скарби музеїв України*”.

1993. Спільна виставка Художнього фонду та Міністерства культури “*Мальовнича Україна*”, присвячена Шевченківським

дням у Сумській області. Музей - один з учасників закордонної виставки "Сім струн і козак Мамай" Українського фонду культури.

80-90-ті роки. Співробітники разом з іншими авторами видають ряд історико-краєзнавчих видань: "Границы отважные сыны", "Іллінський ярмарок", "Пелюстки ромен-цвіту", "Євген Адамцевич", "Роменщина в полум'ї війни", "Апокаліпсис" та інші.

1993, 1999. Активна участь в археологічних дослідженнях первісної історії Ромен у складі Лівобережної слов'яно-руської експедиції Інституту археології НАН України під керівництвом О.В.Сухобокова. Музейне зібрання поповнюється численними археологічними предметами, встановлено дату заснування міста.

1996, вересень. Пограбовано музей, викрадено цінні речі, а також коштовне Євангеліє П.І.Калнишевського (невдовзі розшукане і повернуте правоохоронними органами).

1998. Наукова конференція, присвячена 80-річчю спорудження першого монумента Кобзаря за участю правнуки Т.Г.Шевченка Л.О.Красицької та директора меморіального музею-майстерні І.П.Кавалерідзе Р.О.Синька. Спільно з меценатом В.А.Зеленським започатковує і щорічно проводить літературно-мистецький конкурс "Юні таланти Роменщини".

2000. Розроблено програму музейного будівництва на 2000-2010 рр.

За роки існування музей відвідало 1,8 млн. чоловік. Фонди налічують 47 тис. експонатів. За останні 25 років проведено 4,5 тис. екскурсій, влаштовано 300 виставок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Роменський краєзнавчий музей. Путівник. - Х., 1973.
2. Нелін А.П., Діброва Г.В. Ромни. Путівник. - Х., 1986.
3. Вивчення історичної та культурної спадщини Роменщини: проблеми та перспективи. Тези доп. та повід. наук.-практ. конф., присвяченої 70-річчю Роменського краєзнавчого музею. - Суми-Ромни, 1990.
4. Панченко В. Роменська скарбниця духовності // Комуністичним шляхом. - 1990. - №185; Він же. Перший директор // Там само.
5. Горячун В. Слава і гордість нашого краю // Вісті Роменщини. - 1997. - №41; Сухорученко С. Свята церква та Ромен // Там само.